

bage er kun nogle usle Kælder- rum, som ikke kan kaldes menneskelige Boliger, men som Købmanden alligevel forlanger 10—20 Kr. i »Husleje« for. Ellers ligger Udgiften til Husleje omkring 50 Kr. om Måned, men det er kun Handelsfolkene, Bankmændene og Sagførerne, som har Raad til at bo saa »fint«. At disse Herrer tjener en pæn Skilling Aaret rundt forstaar man først, naar man hører, at nogle bliver beskattet af en Formue paa 100,000, 50,000 eller 30,000. Det er de fattige færøske Fiskere, der maa betale Gildet, og se glade ud, selv om Fogden kommer og inddriver de resterende Skatter ved Udpantning af Kokketoj og Bohave.

Socialdemokratiet paa Færøerne har haft vanskeligt ved at faa Fæste. Overklassen har sørget for at indprente Arbejderne den Opfattelse, at saaledes som Forholdene var, saaledes skulde de være. Generation efter Generation er blevet knægtet, undertrykt, misbrugt, holdt nede i Uvidenhed, været Lonslaver for den besiddende Samfundsklasse, og det er kun et glædeligt Tegn, at Radioen, Udviklingen, Samkvæmmet med Omverdenen har aabnet de færøske Fiskeres Øjne.

Hyad er det da, som Færøerne trænger til? Uendelig meget! For at belyse dette, maa vi helt tilbage til Fiskefartøjerne. De fleste er indkøbt i England og bygget i Aarene 1870 og 80. De er for gamle og for smaa til at drive Fiskeri paa Islands og Grønlands ugestmilde Kyster. De fleste bliver repareret af og til, og nogle af dem har faaet en Hjælpe-motor, men den gør dem jo ikke stærkere. De gaar saa længe paa Havet, indtil de forsvinder for stede. For et Aars Tid siden forsvandt 2 Kuttere med Mand og Mus, og i Aar slog en Styrtso en Kutter synkefærdig. Den knuste begge Master og tog Dækket for og agter. Heldigvis blev den observeret af en fransk Trawler. Det er ikke noget opmuntrende Syn at kikke ned i Lukafet paa en Kutter, hvor ca. 15 Mand maa opholde sig paa én Gang, efter at have aset ved Linen en hel Dag. Der er kun en Kabys til de gennembløede Folk, og Soverummet er et lille mørkt Hul, hvor ikke en eneste Mand kan strække Benene helt ud. Man kan tænke sig den Atmosfære i en saadan Kahyt, naar Sne-stormen hyler, og man intet ser, men dog ved, at flere hundrede Skibe hvede klods inde paa hinanden. Motoren gaar i »Tanggang«. Klar til at starte. Er man ude i en af de stærke Paalandsstorme, maa man sejle med Dødsforagt, thi man kan lige saa godt sejle sig i Døden, som drive ind paa Klipperne for at blive knust. Den færøske Fisker har Brug for Nerver. Han maa være viljestærk, haardfor, spænstig og adreht, men Livet gør ham tungsindig og melankolsk, og han ældes tidlig. Alle i 40 Aarsalderen er han udsidt som Fisker. Kræfterne svigter ham. Gigten plager ham. Yngre Kræfter bliver foretrukket. Hvem skal føde ham. Invalide-loven gælder ikke for Færøerne og Aldersrenten bliver først udbetalt efter det fyldte 60. Aar. Han ser sit Hjem blive solgt. Sin Jordlod, som var hans eneste Fryd, mister han. Hvem kan i det hele taget skildre den Sorg, en saadan Mand maa føle. Hvad maa en Mand ikke føle, naar han maa sende sine Søner ud i den samme Elendighed, og

hvordan ser et Moderherte ud, naar hun følger sin Søn til Skibis. I Sandhed, her gælder Ordene med dobbelt Vægt: »Pigen mister sin Ven; en Fader sin Søn og en Kone sin Mand, tungt savner».

Færingerne trænger til nye og større Skibe. Det er for færdigt at pløje den lange Distance til Grønlands Vestkyst paa 1600 Sømil med de gamle Kuttere uden at søge ind i en eneste Havn og se sig nedsaget til at ride Stormen af til Søs, fordi det ved Lov er forbudt Færingerne at søge ind i fremmed Havn. Prov blot at forestille Dem en saadan Nøddeskal paa aabent Hav med en Brutto Tonnage paa 80—90 Tons. Det er ogsaa et stort Problem for Færingerne at de ikke maa fiske »inden-skærs«. Der er store Stimer af Fisk, der kommer igen hvert Aar, og hvorfor skal Færingerne blive ved med at fiske med Haandline. Fisker vil ikke bide paa mere, men disse ældgamle Fiskemetoder har nok sin Aarsag i en hel anden Retning — — — ?

Det er Fiskerens lønligste Haab, at den danske Stat vil gribe ind og hjælpe. Staten hjælper jo alligevel Itteden hvert Aar med at udrede Skibene, hvilket sker paa Initiativ af »Sambandsmændene«, men en Gang med Tiden kan den hjælpende Haand vel ogsaa naa til Fiskerne paa Havet. **Socialdemokratiet** maa og skal vinde Sejrr paa Færøerne, saaledes at Fiskeren kan faa sit rette Udbytte af sin surt fortjente Løn. Hvad vilde det ikke sige, hvis en Fisker undgik den dyre Udrustning? Eller at en Fiskers Familie kunde hente et mindre kontant Beløb, naar Manden var paa-monstret, til Brug for Indkøb af Varer fra Danmark. Derved undgik man jo Købmandens 3-dobbelte Pris. Saaledes som det nu former sig, er det skandale. Naar en Fisker tjener ca. 600 Kr., kan han klare sig nogenlunde med 500 Kr. udbetalt i kontante Penge. I Stedet for har han en Gæld hos Købmanden paa 1000 om Aaret, fordi han først faar Afregningen, naar Arbejdet er slut.

Saaledes er de faktiske Leve-vilkår og de sociale Forhold i spredte Træk den Dag i Dag paa Færøerne. En Ændring er nødvendig, men det kan kun blive anderledes, hvis en voksende socialdemokratisk Tendens viser sig i Befolkningen. Her ligger Færøernes Fremtid. **Harald Hansen.**

Vor Krone Margarine overgaar al anden Margarine i Kvalitet og Velsmag.

A/S Thorshavns Mælkeforsyning & Margarinefabrik.

— „KUNNLEIKI GEVUR MEG!“ —

Selv Elektronerne er store.

Den engelske Fysiker Joseph Thomson fremsætter en opsigtsvækkende Hypotese om, at Elektronerne, som man hidtil mente var de mindste Enheder, bestaar af ufatteligt smaa Korn. Et af disse smaa Korn er lige saa mange Gange mindre end et Elektron, som et Fingerbøl er mindre end Christiansborg.

Efterhaanden som Tiden gaar og Fremskridt følger paa Fremskridt, bliver det nødvendigt

for Videnskaben nu og da at revidere Anskuelserne, at faa alt det nye passet ind de gamle Meninger eller danne sig helt andre Teorier. Den fysiske Videnskab, som i over 100 Aar over for en kraftig Opposition har hævdet, at Verdens mindste Enhed var Atomet, er nu naaet til det Standpunkt, at Atomerne i Virkeligheden er meget store, i hvert Fald i Forhold til andre Enheder.

Joseph Thomson har paa Atomforskningens Omraade været en Foregangsmand. Allerede for ca. 40 Aar siden var han klar over, at der eksisterede endnu mindre Partikler, de saakaldte Elektroner. Han blev derved en Forløber for den moderne fysiske Forskning. For nylig holdt han et opsigtsvækkende Foredrag, hvori han erklærede, at Rummet er gennemtrængt af smaa Korn, hvoraf alt Stof samt Elektricitet er dannet.

Disse Partikler er endog meget smaa. Joseph Thomson mener, at de er ca. 3,300,000,000 Gange saa smaa som de fuldstændig usynlige Elektroner. Et af de smaa Korn er lige saa mange Gange mindre end et Elektron, som et Fingerbøl er mindre end hele det christiansborgske Bygningskompleks.

I Rumindhold er Elektronet 3 Milliarder Gange saa stort som et enkelt Korn.

Brint-Atomerne, de hidtil mindste Smaadele, hvoraf den lette Luftart Brint bestaar, viser sig nu at være saa smaa, — hvis man da tør tro Videnskabsmændene — at over 100 Millioner af dem, lagt Side om Side Side, kun vil danne en Række paa 2 Centimeter.

Og dog er hvert Brintatom et helt lille Jordsystem med baade Jordklode og Maane; et System hvor den lillebitte Maane, repræsenteret af Elektronet, Millioner af Gange i Sekundet hvirvles rundt om den endnu mindre Jord. Grunden til, at Elektronet trods sin ringe Størrelse kan holdes i Bane af den meget Kerne, er den, at Kernen er over 1800 Gange saa tung som Elektronet.

Men jo mere Atom-Elektron-Teorien er blevet fuldkommen-gjort, jo mere utilfredsstillende er den blevet som Forklaring paa en Mængde fysiske Forhold. Snart naaede man til det Resultat, at Elektronerne ikke løb omkring Kernen som en Maane, men til Stadighed skiftede Bane, tvunget af en eller anden Kraft, der var for svag til at naales med vore fleste Instrumenter.

Nu kommer saa Elektronets Fader og hævdet som sin faste Overbevisning, at Elektronerne er gigantisk store i Forhold til de Partikler, der i Rumfang er mindre end dem.

Astronomen, Professor Shapley, udtrykker denne Tanke paa følgende Maade:

— Vi har ingen Bet til pludselig at hævde, at vi har naaet det sidste Led i de uendelige smaa Størrelses Række. Eksperimentet lærer os snart, hvor

usikker en saadan Antagelse er. Vore grove Hjerner kan ikke trænge ind i den hypotetiske Elektronverden, hvor det ene System findes inden i det andet i en Uendelighed. Vi standser i vore Forskninger, ikke fordi Grænsen er naaet, men paa Grund af vor naturlige Hjerneklodsethed. —

Maaske har Professor Shapley Ret. Det er ikke umuligt, at de ovenfor omtalte Korn der er saa uendelig mange Gange mindre end Atomet, i sig selv er udviklede kosmiske Systemer, ligesom det Verdensrum, vi ser omkring os, sikkert blot er et lille Led i et endnu større System.

Det er muligt, at »Kornenes« vil blive en videnskabelig Kendsgerning, udformet ganske vist ved teoretisk Tænkning, selv om de er saa smaa, at de ikke vil kunne ytre deres Tilstedeværelse paa noget Instrument, som Mennesket vil være i Stand til at udtænke.

Den Formodning er ikke usandsynlig, at disse Korn er den tænkte Æter, der skulde findes mellem Kloderne, og gennem hvilken Lyset er i Stand til at bane sig Vej.

Hvis dette viser sig at være Tilfældet, og hvis vi tvinges til at antage, at Smaapartiklerne opfører sig som Luftarter, maa deres Hastighed være endnu større end Lysets, der bevæger sig med en Fart af 300,000 Kilometer pr. Sekund.

(Efter »Magasinet«.)

„Okkara“ TOILETSÆBER er droje, billige, og har den Parfume, som De synes om.

Studentsprógv.

16 ungir Foróyingar, 5 gentur og 11 dreingir, hava í ár tíkið studentsprógv frá ymissum skúlum í Danmark.

Frá Sorø akademii:

Jacob Jacobsen úr Hvalba.
Eilíf Joensen úr Havn.

Frá Høng gymnasium:

Astrid Joensen frá Gjógv.
Sigurd Joensen frá Gjógv.
Jóannes av Skarði úr Havn.

Frá Birkerød statsskúla:

Juliana Petersen úr Havn.
Johannes Petersen úr Havn.
Eivind Nielsen úr Havn.

Frá Th. Langs skúla í Silkeborg:

Marianna Dahl úr Havn.

Frá Rønde artiumskursus:

Joen Simon Hansen úr Klaksvík.
Jacob Joensen úr Klaksvík.
Ludvig Mohr úr Havn.

Frá Keymannahavn, Johannes-skúlanum:

Sanna Dahl úr Vági.
Jens í Dali úr Havn.

Statens og Hovedstadskommuner-nes kursur til studentereksamen:

Niklas Andreassen úr Havn.

Studenterkursurset í Skindergade:

Jacobina Poulsen úr Saxun.

Komið

til okkara er svar frá Jóannis Patursson til H. Kamhan. Við tað, at tað kom so mikið seint, má tað sleða hesa ferð.

Blaðst.

Rita Stangsæbo kan bruges til alt — her bruges af alle —.

Føroya Forngrípafelag

hefur aðalfund mánadagin 27. august 1934 kl. 21 á Føroya Ants Bókasavni við hesari dagsskrá:

- Frágreiðing frá yrki felagsins.
- Roknskapurin.
- Ymist.

Stjórnin.

Vi fremstiller nu færøsk Smelteost den er fed velsmagende og billig.

A/S Thorshavns Mælkeforsyning & Margarinefabrik.

Eitt og annað.

Okkum er tilsent eitt hefti, 24 síður stórt, við søgum og myndum. Søgurnar eru yrktar av ymsum næmingum í Føroya realskúla, og myndirnar eru teknaðar og skornar (í linoleum?) av einum ungum manni, Ingolf Jacobsen her í Havn. Um fugla-lív, um grindadráp, um ein ferð á heiði eftir torvi og mangl annað siga hesar søgur, barns-ligar tær flestu, tibetur (!), skriv-aðar sum tær eru av börnum. — Myndirnar sýna, at evnir eru hjá honum, gjørt tær hefur — hann hevur tað til at bregða.

Heftið, ið nevnist „**Vitin**“, verður selt fyrr í ár eitt lítið av peningi til hjálpar til íslands-ferðina nú í summar, hesir dreingir ætla at gera. — So er at ynskja teimum, at fyrtilka teirra má eydnast teim væl — tað er jú stuttligt at siggja, at teir sjálvir gera nakað fyri sak sína.

RITA SÆBESPAANER
til al finere Vask.

Ferðafólkalisti.

5. juli fóru hesi ferðafólk við »Tjaldur« úr Føroyum:

Frá Winther, harri og frá Johansen og barn, Miðvági, frk. Bastholm, frk. revisor Møller, dr. Rasmussen og barn, frk. Chor-Nielsen, harri statsadvokat Thomsen, Overbetjent Lædrup, arkitekt Rye, revisor Møller, Smith, J. Nolsøe og frá, Tvoroyri, Djarhuus, Sumbæ, Peter Jensen, J. E. Thomsen, Steenstrup, frk. Clemma Johannesen, Bjergljót Winther, Brynhild Winther, frá Jacobina Olsen, Sorvági, Florentza Mittun og barn, frk. Kathrina Olsen, Mary Vikkelsoe, Lisabeth Zachariassen, Marie Johannesen, harri Jochumsen, Sjúrdur Patursson, Houmann, Kjørtan Mohr, Benzen og frá, frá Glaukke, frk. Gregersen, Brandt.

Almennum fundur.

Læraraskúlastjóri dr. Arne Møller heldur roðu í Sjótleikar-hásinum miðvikukvöldið kl. 9.